

भाद्र-आश्विनमा गर्नुपर्ने मुख्य कृषि कर्महरू

क. धान बाली:

सिंचाई व्यवस्थापन

रोपाई गरेदेखि धान पाक्न १५ दिन पहिलेसम्म खेतमा २ इन्च जति पानी कायम राख्नु पर्दछ। तर, १५-२० दिनको फरकमा एक पटक २-३ दिनसम्म सुकाएर पुनः लगाउने गरेमा धान उत्पादन अझ राम्रो हुन्छ।

भारपात नियन्त्रण

भारपातले धानलाई दिएको मल खाई दिन्छ र रोग कीरालाई आश्रय पनि दिन्छ। त्यसैले धान खेतमा भार रहन दिनुहुँदैन। भाद्र-आश्विन महिनाहरूमा धान खेतमा भारपात रहन नदिन विशेष ध्यान पुऱ्याउनु पर्दछ। साधारणतया गाज लाग्नु भन्दा पहिले र पसाउनु भन्दा पहिले दुई पटक गोड्दा धानको उब्जनीमा वृद्धि हुन्छ।

टपड्रेसिङ

धान बालीमा खासगरी नाइट्रोजन मल ३ पटक दिएमा उपयोगी हुन्छ। सिफारिस गरिएको मात्राको ३ भागको १ भाग रोपाई गर्नुभन्दा अगाडि, दोश्रो भाग गजाउने बेला र तेश्रो भाग धान पसाउने बेलामा छर्नुपर्दछ। भाद्र-आश्विनमा दोश्रो र तेश्रो भाग नाइट्रोजन मल हाल्नु पर्छ। नाइट्रोजन मल हालेपछि ४-५ दिनसम्म गह्वाबाट पानी बगाउन हुँदैन।

कीरा नियन्त्रण

गवारो: मेटासिस्टक्स १-२ मि.लि. प्रति लिटर पानीको दरले भोल बनाइ छर्ने।

पात खाने, पात बेरुवा र अरु कीरा: थायोडान वा नुभाक्रोन १-२ मि.लि. प्रति लिटर पानीमा भोल बनाइ छर्ने।

पतेरो: ५ प्रतिशतको डिप्टरेक्स धूलो विषादी २०-२५ के.जी. प्रति हेक्टरको दरले कीरा देखा परेपछि विहानीपख छर्ने।

रोग नियन्त्रण

खैरा रोग: जस्ताको कमीले हुने यो रोग लागेमा धानको तल्लो पातहरूका खैरा रंगका थोप्लाहरू देखिन्छन् र पछि पातै सुकेर जान्छ। ५ के.जी. जिंक सल्फेट र ५.५ के.जी. चुन १०० लिटर पानीमा मिलाई एक हेक्टरमा छर्ने।

ब्लाष्ट रोग: पातमा अण्डाकारका दुवैतिर चुच्चएका खैरो रंगका थोप्लाहरू आउँछन्। रोग बढ्दै गएपछि थोप्लाहरू बढी एक अर्कासँग मिसिएर पुरै पात डढाई दिन्छन्। यसको नियन्त्रणका लागि हिनोसान विषादी १-१.५ मि.लि. प्रति लिटर पानीका दरले भोल बनाई छर्ने वा डाइथेन एम-४५, २-३ ग्राम प्रति लिटर पानीको दरले भोल बनाइ छर्ने।

ख. मकै बाली:

चैत्र वैशाखमा लगाएको मकै आषाढ श्रावणमा भाँच्ने समय हुन्छ। तराई तथा भित्री मधेशमा भने भाद्र आश्विनमा हिउँदे मकै लगाउने बेला हो। भाँच्ने बेला भएको मकै बालीमा यदि

अर्को सालको लागि आफै बीउ राख्ने हो भने रोग नलागेको, पुष्ट र पूरा गेडा लागेको घोगाहरु छानी भाँच्नुपर्छ । यसरी छानिएका घोगाहरु छुट्टै सुकाई छोडाएर ४-५ घाम फेरि सुकाई अलगगै भण्डार गर्नुपर्दछ । बीउलाई कीराबाट बचाउन मालाथियन विषादि २ ग्राम १ के.जी. बीउका दरले मिसाई चिस्यान नलाग्ने ठाउँमा भण्डारण गर्नुपर्दछ ।

ग. तरकारी खेती :

तराई: काउली (काठमाडौं स्थानीय), ब्रोकाउली, ग्याँठ कोवी, मूला, पालुङ्गो, केराउ, घिउ सिमी, तने बोडी, भण्टा, खुर्सानी, रामतोरिया, सलगम, रायो, स्वीसचार्ड, लसुन, सिमी केराउ आदि लगाउने समय यही हो ।

मध्य पहाड: काउली, ग्याँठ गोवी, मूला, सलगम, रायो, स्वीसचार्ड, पालुङ्गो, केराउ, चमसुर, लसुन इत्यादि लगाउने समय भएको छ ।

उच्च पहाड: मूला लगाउने समय भयो ।

घ. आलु खेती :

तराई तथा भित्री मधेशमा भाद्रको मध्यतिर अगौटे आलु खेती सुरु गरिन्छ भने आश्विनको अन्ततिर मुख्य आलु खेती सुरु गरिन्छ । मध्य पहाडमा भाद्रदेखि मंसिरसम्म तुसारो र हिउँ छल्ने किसिमले आलु लगाइन्छ । उच्च पहाडी क्षेत्रमा भने फागुन चैत्रमा लगाइएको आलु भाद्रदेखि कार्तिकसम्म खनिन्छ ।

१. सिफारिस गरिएका जातहरु

कृफ्रि ज्योती: पहाड, मध्य पहाड र तराईमा

एन. पि. आई. आई. १०६: पहाड र तराईमा

२. जमिनको तयारी: दुई तीन पटक खनजोत गर्ने र हरेक चोटी पाटा लगाउने ।

३. बीउ दर: ३०-५० ग्राम तौल भएको सिङ्गो आलु १५०००-२००० के.जी.प्रति हेक्टरको दरले बीउ प्रयोग गरिन्छ ।

४. मलखाद: ६०:३०:३० के.जी. नाइट्रोजन, फस्फोरस र पोटास प्रति हेक्टरको दरले मलखादको प्रयोग गर्नुपर्दछ ।

५. मलखाद प्रयोग गर्ने तरिका:

आधा नाइट्रोजन मल, पूरा फस्फोरस र पूरा पोटास मल ड्याङ्ग बनाउने बेलामा र आधा भाग नाइट्रोजन मल आलु उम्रेको २०-३५ दिनपछि भारपात गोडी उकेरा लाउने बेला ड्याङ्गको तलपट्टी एकनासले राख्ने । यसरी मल हाल्दा आलुको जरा मलले छुनुहुँदैन ।

६. लगाउने दुरी:

एक ड्याङ्गदेखि अर्को ड्याङ्ग ६० सेन्टिमिटरको फरकमा बनाउने र ड्याङ्गमा एउटा बोटदेखि अर्को बोट २० सेन्टिमिटर पर्ने गरी बीउ रोप्ने ।

ड) गहुँखेती:

मध्य पहाडी क्षेत्रका खास गरी उत्तर फर्केको बारीहरुमा मकैवाली लिई सकेपछि गहुँ छर्ने गरिन्छ । उन्नत जातको गहुँ अन्नपूर्ण-१ र अन्नपूर्ण-२ लगाएमा स्थानीय जातको तुलनामा बढी उत्पादन लिन सकिन्छ । १-२ पटकसम्म पानी पटाउन सकिने बारीमा केहि रासायनिक मल प्रयोग गरी उन्नत गहुँ खेती गरेमा उत्पादन भन् बृद्धि हुन्छ ।

च) पशुपालन: वर्षायाममा भेडा बाखालाई सुधारिएको गोठ बनाई राख्नुपर्छ ।

गोठ बनाउँदा ध्यान दिनुपर्ने कुराहरु :

- बलियो र लामो समयसम्म खप्ने ।
- मलमूत्रको राम्रो निकास भएको, खुल्ला हावा चल्ने र भूइँ सुकिलो भैरहने ।
- मौसम अनुसार ठण्डी र गर्मीबाट बचाई राख्ने ।
- बस्तुको संख्या अनुसारको नाप भएको ।
- गोठ विग्रेमा सजिलैसँग मर्मत गर्न सकिने ।

भेडा बाखालाई चाहिने क्षेत्रफल

- बोका थुमालाई ३.४ वर्गमिटर
- भेडा बाखालाई १.० वर्गमिटर
- पाठापाठीलाई ०.४ वर्गमिटर